

TE KOOP: LOT VROEGER VERSCHENEN BOEKEN OVER HEIST EN KNOCKE IN
PERFECTE STAAT – OOK PER BOEK TE KOOP

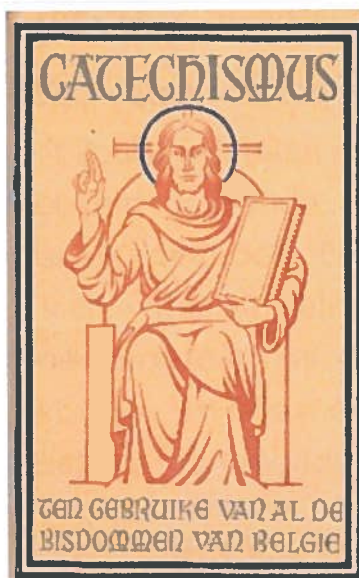
VERKOOPPRIJS 20% VAN DE OORSPRONKELIJKE VERKOOPPRIJS

CONTACT ANDRE DESMIDT 0475.477482

Oude tradities

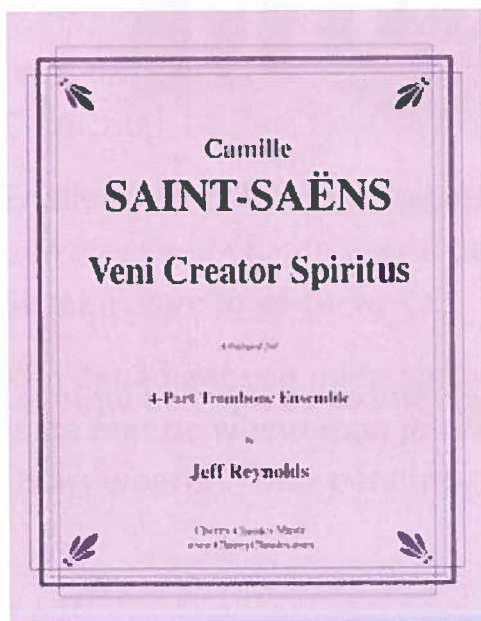
André Desmidt

Wie herinnert zich nog de lessen godsdienst met de prachtige verhalen over de Gewijde Geschiedenis. De broedermoord van Kaïn en Abel, Adam en Eva in het Aards Paradijs, Mozes in de woestijn en dan al de mirakels.

Wat we ons ook herinneren is de voorbereiding op het Heilig Vormsel en onze plechtige communie. Handboek was de catechismus die we letterlijk uit het hoofd moesten kunnen. Alle gebeden, alle vragen en antwoorden... Waar is God? In de hemel op de aarde en op alle plaatsen. De tien geboden: Bovenal bemin één God, vader en moeder zult gij eren, wees steeds kuis in uw gemoed en doet nooit wat onkuisheid is...

De leerkracht deed zijn of haar best om het er in te stampen, met handen en voeten. En toen kwam pastoor Ampe: een rijzige gestalte in zwarte rok met een grote strik op zijn achterste. Hij kwam voor de ondervraging en ook om nog wat les te geven. En als je niet kon antwoorden dan dreigde men er mee dat de plechtige communie niet zou doorgaan (dus geen feest en geen cadeautjes...).

Het vormsel zelf was een plechtige bedoening want om de twee jaar kwam de bisschop in hoogsteigen persoon naar Heist. De moeders stonden buiten met hun kleine kinderen op de arm voor een kruisje van de bisschop. Voor de vormelingen leek het meer de komst van Sinterklaas. Een rijzig persoon met staf en mijter en wij maar zingen: Veni creator spiritus... Het was de komst van de Heilige Geest.

De vormelingen hadden allen een versierde grote kaars die ze moesten afgeven aan de priesters. Hoe rijker de familie hoe meer goud- of zilverkleurige of goudkleurige bloemen rond de kaars.

Het vormsel zelf hield niet veel in. We werden begeleid door de voorzitter van de kerkfabriek of zijn echtgenote (die fungeren als peter en meter) en de bisschop gaf ons een kruisje met heilige olie en een tik tegen de wang en zei iets in het latijn dat niemand begreep.

En wat kregen we als cadeau: een paternoster, een missaal en in het beste geval een gouden uurwerk. Het feest was thuis met veel oude tantes en nonkels en grootouders. Meestal een vervelende dag voor de kinderen tussen al die oude mensen.

De volgende dag was het school maar de meesten gingen niet naar school. De jongens trokken naar de meisjesschool (bij de zusters) en gooiden snoep in de klassen. Daarna te voet naar Siska in Knokke. Wat een feest. En dan terug naar huis met een botervlek of wat suiker op die nieuwe kleren. En een pak rammel van moeder die ons 's zondags kostuum moest proper krijgen.

Vormsel 8 juni 1958 met mgr Desmedt bisschop van Brugge

Gepersonaliseerde kerkstoelen

Vroeger waren niet alle stoelen in de kerk identiek. Sommige mensen hielden er aan hun eigen stoel te hebben al dan niet voorzien met hun naamplaatje. Uiteraard moest daarvoor betaald worden. De gewone gelovigen hadden ook gewone stoelen. De persoonlijke bidstoelen hadden meestal een vloeren bekleding en waren dus goed herkenbaar. Wel zat men dan altijd op dezelfde plaats. We schrijven zat maar dat was niet gedurende de ganse dienst het geval want op bepaalde momenten moest er geknield worden en dan draaide men de stoel. Op de kussens van de speciale stoelen was het natuurlijk iets zachter...

We noteren nog dat de leden van de kerkfabriek hun plaats hadden in de "zitsels" de houten versierde banken in het koor of dicht bij het koor. (dus vooraan in de kerk)

En tenslotte noteren we nog dat de vrouwen plaats namen in de linkerbeuk en de mannen in de rechterbeuk van de kerk. Het was gebruikelijk dat de mannen zonder hoofddekseel de kerk binnen kwamen maar de dames hadden meestal een sjaal op het hoofd (een fouillard). Of een hoedje.

De misdienaars

Het was de gewoonte vroeger dat de priester geholpen werd door de misdienaars. Jongetjes uit de lagere school die een lang rood kleed aantrokken met daarboven een wit los hemd.

De grote motivatie van veel jongens was dat ze dan de school mochten verlaten wanneer er een dienst was (begrafenis, huwelijk) tijdens de lesuren.

De misdienaars zorgden voor het wierookvat (vooraf een kooltje in brand krijgen waarop de priester dan wat wierook deed en het wierookvat regelmatig zwaaien zodat er wind in kwam en het kooltje bleef branden.

Hoe meer het ronde kooltje gloeide hoe meer rook er ontwikkeld werd wanneer de priester wat wierookkorrels op het gloeiende kooltje sprenkelde.

Richard Savels als misdienaar

Water en wijn dat was voor de koster... alhoewel sommige misdienaars wel de miswijn wisten staan en er eens van durfden proeven. Miswijn is aan de zoete kant wat wij nu een vrouwendrankje zouden noemen.

De misdienaars moesten ook aanwezig zijn voor de zondagsmis en de zondagnamiddag voor het lof en de vespers. Dat was niet zo plezant maar het was part of the job...

De coördinatie van de misdienaars gebeurde bij de frères (de broeders Xaverianen) en was in de naoorlogse periode exclusief voorbehouden voor de jongens.

Het aantrekkelijke aan misdienaar zijn was vooral dat men de klas mocht verlaten wanneer er een huwelijk of een begrafenis was. Te voet van de school naar de kerk en terug en hoe langer de dienst duurde hoe minder les men had !

Bij een huwelijksviering mochten de misdienaars op het einde van de plechtigheid met een koord de familie tegenhouden aan de uitgang van de kerk.

Alleen als ze wat drinkgeld gaven liet men de koord zakken. Dat geld moesten wij afgeven aan de broeder en dit diende voor muziekinstrumenten van de Chiro. Maar op weg van de kerk naar de school liepen we eens binnen in de winkel van Drooghmans (bij Angèle) in de Sint-Antoniusstraat om wat snoep te kopen. We wandelden verder met de mond vol. En we mochten niet te vlug terug naar school want anders was onze mond nog niet leeg. In de zakken niets want dat zou opvallen en het mocht niet geweten zijn.

**Schilderij van misdienaar door de Napolitaan
Giocomo de Chirico 19de eeuw**

In Heist waren er één pastoor en twee onderpastoors. Ze waren alle drie aanwezig de ganse zondagvoormiddag in de kerk en meestal ook de zondagnamiddag voor de vespers en 't lof. Bijna elk uur was er een mis. En voor de spreekwenvangers was er zelfs een vroegmis !

Het was ook de gewoonte dat de pastoor alle parochianen één maal per jaar kwam bezoeken thuis. Bij bepaalde families was dat een gelegenheid om samen het middagmaal te nuttigen. Bij anderen werden de woorden doorgespoeld met een "dreupel" ... of meerdere.

De pastoor had toen nog aanzien en men ervaarde het als een eer als hij op bezoek kwam. Hij was toen ook nog "eerwaarde". Nu volstaat de voornaam .

In de visserij was de pastoor meestal de onheilsboodschapper. Bij storm en ontij gebeurden er veel ongevallen met dramatische gevolgen. De aalmoezenier van de zeevisserij had ook dikwijls de moeilijke en delicate taak de families bij te staan in deze moeilijke dagen.

De pastoor kende zijn volk en wist zeer goed wie geregeld naar de kerk kwam, wie occasioneel de mis bijwoonde en wie nooit naar de kerk kwam. Hij benaderde de families die schoolgaande kinderen hadden opdat ze naar een katholieke school zouden gaan. En discreet werd ook het stemgedrag beïnvloed.

De priesters in zwarte soutane en ronde zwarte hoed dwongen respect af en werden begroet op straat. De kledij gaf hen een plechtstatig uitzicht... onheilspellend voor de vissers die het zeegat kozen. (net als zwarte katten).

Ze waren ook als proost lid van de meeste christelijke verenigingen en zorgden voor de nodige sereniteit. Ook op de jaarlijkse soupers tekenden ze present en schoven graag de benen onder tafel.

De berechting

Nu spreekt men van de ziekenzalving maar als er vroeger iemand stervende was dan kwam de priester van dienst met het Heilig Oliesel. Veel mensen bleven thuis tot op het einde (nu heet dat palliatieve zorg). Wanneer men de priester vroeg bij een stervende dan moest men zorgen voor een tafeltje of kastje waarop een kruisbeeld, één of meerdere brandende kaarsen, gewijd water en palm. In onze moderne tijd is het nog gebeurd dat men in plaats van palmtakjes enkele flesjes Palm klaar gezet had !!! (zie foto volgende pagina).

De priester kwam te voet naar het sterfhuis vergezeld van een misdienaar die regelmatig belde. De mensen op straat sloegen een kruis of knielden. En dan was het wachten op de doodsklokken. Die luidden bij elk sterfgeval op een zeer

herkenbaar ritme. Hetzelfde als voor en na de begrafenisplechtigheid in de kerk.

Eens de persoon overleden was baarde men het lichaam op in de beste kamer. De rolluiken werden gezakt en soms bracht men een zwart baldakijn aan op de voorgevel.

Foto (Sincfala) van een schilderij van Ludwig in stadhuis Knokke met uitbeelding berechting.

1950 palmtakje

2019 flesjes Palm

Nu spreekt men van ziekenzalving een heeft de priester wat chrisma (gewijde olie) bij zich vandaar dat men ook sprak van het Heilig Oliesel.

De evolutie van de visserskledij

Toen we in het nationaal visserijmuseum in Oostduinkerke deze zomer de prachtige tentoonstelling "VISSEN in het VERLEDEN" bezochten werd onze aandacht gevestigd op enkele prenten van historische kledij van de mensen uit Heist.

Een eerste prent toont ons de klederdracht in de 18de eeuw. Geen typische kledij voor vissers maar eerder voor de burgerij voor zover die er al was in Heist.

Costumes des habitants marins de Heyst à trois lieues de Bruges au bord de la mer

(bron: boek *Vissen in het verleden* - uitgeverij Hannibal Veurne 2018)

De tweede prent is een aquarel van Maurice Seghers en die toont ons de kledij van een Heistse vissers in het begin van de 20ste eeuw.

Op dit schilderij van Emiel Pottier uit 1902 zien we een oudere volkswrouw wandelend met op de achtergrond enkele witgekalkte huisjes.

We zien de vrouw gekleed met een lange onderrok, een bloes en sjaal en een hoofddeksel. Deze kledij doet ons denken aan de outfit van de Heistse Klakkertjes.

Foto Sincfala – B. Verhaeghe

Over negertjes en zilverpapier

Als kind werden we gemotiveerd om veel chocolade te eten want zo hadden we zilverpapier voor de missies.

Maar wat deed men eigenlijk met al dat zilverpapier? We hebben in verschillende (katholieke) scholen navraag gedaan maar niemand kon ons een duidelijk antwoord geven. In elk geval werd het niet per vliegtuig vervoerd naar Congo.

Algemeen wordt aangenomen dat het zilverpapier (heeft niets met zilver te maken behalve de kleur) werd gerecycleerd. Nu wordt zilverpapier gemaakt van aluminium maar ervoor was het een tinlegering gekend als bladtin. De kloosterlingen brachten dit naar fabrieken waar het gesmolten werd om te hergebruiken. Met het geld van de verkoop steunde men de missieposten in Congo.

Vroeger gebruikte men het zilverpapier ook voor militaire doeleinden. Door het uitgooien van massa's zilverpapier met de vliegtuigen stoorde men zo de radioverbindingen.

En in heel wat winkels stond er vroeger op de toonbank een negertje dat vriendelijk knikte als men een geldstukje in de gleuf liet vallen. Het was een initiatief van de paters van Scheut. Nu mag men niet meer spreken van negers want dit is racistisch. Maar vroeger was dat geen probleem en de mensen steunden zo de missies in onze kolonie.

Voor de kinderen was dit een leuk schouwspel en ze spoorden de ouders aan om wat geld in de gleuf te stoppen. En het negertje bleef maar knikken.

Visverkoop

Een aantal straten verwijzen in Heist naar de visserij: Garnaalstraat, Visserstraat, Witte Bankstraat, Boei, Bakboord, De Benne, Breed Veertien, De Bolle, De Korre, De Krab... en nog vele andere.

Heist is dan ook de bakermat van de visserij aan de Oostkust (samen met Blankenberge).

Op oude schilderijen zien we de platbodems aanleggen op het strand tegen de duinen. De vrouwen staan klaar om de vangst over te laden in manden om geld in het bakje te krijgen. Aangezien er geen bewaarmiddelen of ijs voorhanden waren moest de vis dringend verkocht worden... meestal ter plekke.

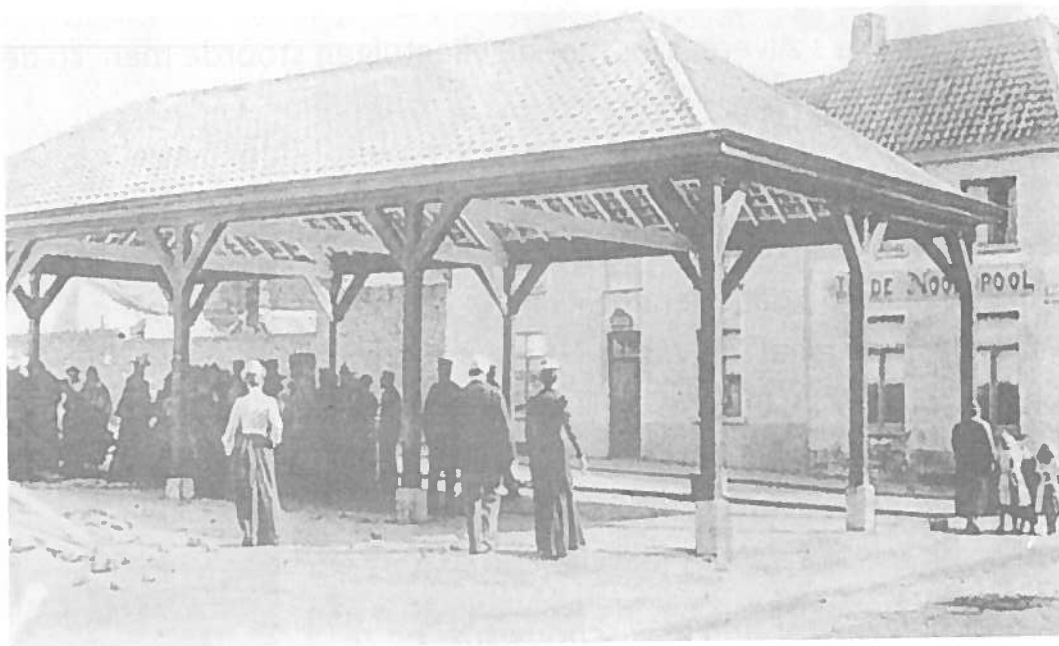
De eerste ingreep om vis langer te bewaren was het hutten van de vis.

Later kwam er ijs en met de auto's en de trein groeide de mobiliteit en kon de vis ook vlugger naar het binnenland... een nieuwe afzetmarkt.

Ook in Heist in de Pannestraat kwam er in 1922 een ijsfabriek. (SA Froid Artificiel). In 1962 stopte de bedrijvigheid.

Aanvankelijk leurdten de vissersvrouwen met de vis en sommigen laadden een viskar en brachten zo de vis tot in Brugge. (alles te voet !!!).

Vanuit Brugge bracht men soms met de boot op het kanaal de Noordzeevis naar Gent.

In het begin van de twintigste eeuw was er in Heist ook een vismijn. (vroeger Schuldhof - Voorheen terrein van de Heistse schutters.

BEKIJKEN OUDE FOTO'S VAN HEIST EN DUINBERGEN IN ZAAL VIERBOTE DE VRIERESTRAAT 26 HEIST OP 5 APRIL, 3 MEI EN 7 JUNI

TELKENS VAN 14 UUR TOT 17 UUR - IEDEREEN VAN HARTE WELKOM

Een initiatief van museum Sincfala, Pannenstraat 140 Heist

HEYST-AAN-ZEE.

VERORDENINGEN BETREKKELIJK HET

MIJNEN VAN VISCH

LANGS STRATEN EN WEGEN.

Gezien bovengemelde verordening door den Gemeente Raad in zitting van 7 Juli 1890 vastgesteld;
Gezien art. 90, N° 2 der Gemeentewet;

BESLUIT:

Art. I. Het voormeld reglement zal hierachter gedrukt en op de gebruikelijke wijze worden aangekondigd en aangeplakt.

Art. II. Hetzelve zal met den 15 der loopende maand in voege gebracht worden.

ART. III. Gelast de kommissaris en andere agenten van politie te waken en de hand te houden aan de uitvoering der schikkingen dien het voorschrijft.

Gedaan in zitting van 7 Juli 1890.

BURGEMEESTER EN SCHEPENEN.

L. DESUTTER.

Bij bevel:

DE SEKRETARIS.

L. DU BOIS.

Verordening betrekkelijk het mijnen van visch langs straten en wegen.

ART. 1. Geen andere visch mag langs Straten en Wegen gemijnd worden dan deze door de Heystsche en andere schuiten op het grondgebied dezer gemeente aan wal gebracht.

ART. 2. De verkooping en zullen aangekondigd worden bij middel eener bel; nogtans is het den verkoope, afslagers of hunne aangestelden streng verboden bellende langs den Zeedijk te gaan.

ART. 3. Alle visch ter verkooping aangebracht zal door den verkoope opengelegd worden. Het is strengelijk verboden van te gelijker tijd afslaander en kooper te zijn.

De koopen moeten ten minsten verdeeld zijn als volgt:

1. Grootte terbotten en grieten afzonderlijk; de kleine per koppel.
2. Slagtongen per paar.
3. Grootte tongen per twee paar.
4. Kleine tongen per twee paar.
5. Kleine tongen per tien paar.
6. Plaasjes per dertien stuk.
7. Botten per zes stuk.
8. Grootte roobaards per stuk en de kleine per koppel.
9. Schelvischen per twee stuk.
10. Roggen in koopen van twee stuk als er meer zijn dan acht koopen, per stuk als er min zijn.
11. Kleine rogges per 14 stuk.

ART. 4. De koopers zullen luid op en op verstaanbare wijze moeten mijnen door het woord JA of NI. Er zal geene rekening gehouden worden van knikken of andere teekens.

ART. 5. Wanneer verscheidene personen dezelve bieding doen voor een en denzelfden koop, zal deze heropgeroepen worden.

ART. 6. Wanneer een lot visch verkocht wordt zal de kooper zooveel koopen mogen nemen als hij begeert.

ART. 7. De verkoop zal geschieden per frank, per halve frank of per tien centiemen; de afslager zal heel duidelijk en in beide talen uitroepen aan welken prijs de verkoop wordt gedaan.

ART. 8. Elke vischverkooper is verplicht zijne verkoopplaats in eenen gedurigen staat van zuiverheid te houden.

ART. 9. De overtreders aan de voorsgaande schikkingen zullen gestraft worden met een geldboete van 5 tot 15 frank, of een gevangzetting van 1 tot 3 dagen, 1 zij afzonderlijk, 1 zij gezamenlijk.

ART. 10. Afschriften van het tegenwoordig reglement zullen verzonden worden aan de Bestendige Deputatie van den Provinciaal Raad, aan den Grefier van den rechtbank van eersten aanleg en aan deze van het vredegericht van het kanton.

Gedaan in zitting van 7 Juli 1890.

DE BURGEMEESTER VOORZITTER.

L. DESUTTER.

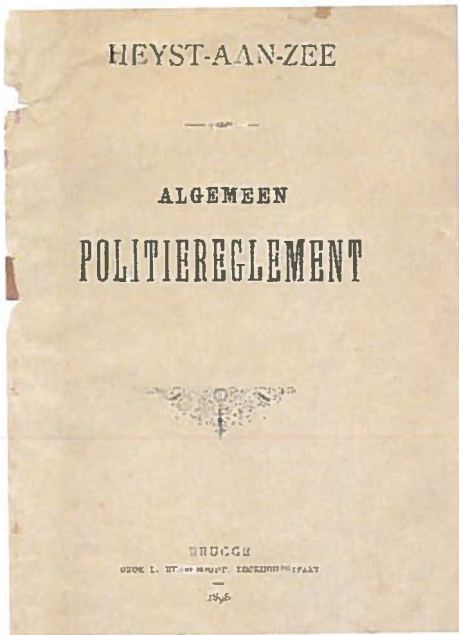
Bij bevel:

DE SEKRETARIS.

L. DU BOIS.

Affiche in verband met de reglementering van de visverkoop in Heist (1890).

Uittreksel uit het algemeen politiereglement gepubliceerd in 1896

Hoofdstuk 10 – Verkoop van visch

Art. 257 – De wet van 15 mei 1870 verbiedt den vischhandel te belemmeren en het gebruik der mijnen verplichtend te maken.

Art. 258 – Het mijnen van den visch zal aangekondigd worden door middel eener bel: nochtans is het den verkoper, afslagers of hunnen aangestelden streng verboden bellende langs den Zeedijk te gaan.

Art. 259 – Alle visch, ter verkooping aangebracht, zal opengelegd worden; het is strengelijk verboden van te gelijker tijd afslaander en

kooper te zijn.

De koopen moeten ten minste verdeeld zijn als volgt:

1. Groote terbutten en grieten, afzonderlijk; de kleine per koppel
2. Slagtongen per paar
3. Groote tongen per twee paar
4. Bloktongen per vier paar
5. Kleine tongen per tien paar
6. Plaatjes per dertien stuks
7. Botten per zes stuks
8. Groote roobaards per stuk; de kleine per koppel
9. Schelvisschen per twee stuks
10. Roggen in koopen van twee stuks, als er meer zijn dan acht koopen, per stuk als er min zijn
11. Kleine rogjes per dertien stuks

Art. 260 - De koopers zullen luid op en op verstaanbare wijze moeten mijnen door het woord JA of MIJ. Er zal geen rekening gehouden worden van knikken of andere tekens.

Art. 261 – Wanneer verscheidene personen dezelfde bieding doen voor een denzelfden koop zal deze herroepen worden.

Art. 262 – Wanneer een lot visch toegewezen wordt zal de koper zooveel hoopen mogen nemen als hij begeert.

Art. 263 – De verkoop zal geschieden per frank, per halve frank of per tien centiemen; de afslager zal heel duidelijk en in beide talen uitroepen aan welken prijs de verkoop gedaan wordt.

Art. 264 – Elke visch verkoper is verplicht zijn verkoopplaats in een gedurigen staat van netheid te houden.

Art. 265 – De overtreders aan de voorafgaande schikkingen zullen gestraft worden met eene geldboete van 5 tot 15 frank, 't zij afzonderlijk, 't zij gezamenlijk.

Feest 50-jarigen in Ravelingen tweede zaterdag van oktober.

Klas meester Roger De Backere (later directeur) 2de leerjaar.

Op de foto bovenaan Patrick Rappé, Kurt Deneweth, Frieda Deschacht, Franky Blomme, Luc Heyneman, Mario De Groote, Peter Breems

2de rij onbekend, Chris Bonny, Nancy Vermeersch, Nancy Verlinde, Guy Vanecke, Johan Decuypere

Onder Alain Papinoete, Wim Bonny, Mario, Carine Gouweloose, Johan Speckman en Peter Vlietinck.